

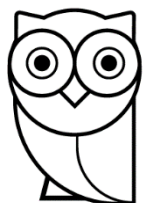
Undervisningsforløb:

Lokalhistoriske kildepakker – Indre by (Boligforhold og levevilkår)

Kildemateriale: Erindring nr. 1078 – Anders Ejner Andersen (periode: 1891-1905), 1969

Uddrag af Anders Ejner Andersens erindring fra 1969, hvor han fortæller om sin barndom og opvækst, der i høj grad påvirkes af moderens død i barselsseng.

Find den samlede erindring her: <https://kbharkiv.dk/permalink/post/18-1159>

KØBENHAVNS
STADSARKIV

Den 7. Oktober 1888 blev jeg født i Studiestræde i baghuset til en gammel ejendom på grunden som nu optages af Grindtvigs hus, så jeg er Kbh. med K. Der må mine forældre været flyttet til Hestemøllestræde nr. 6 også en gammel ejendom som jeg tænker opført ca. 1760-70, der var kun en opgang og trapperne gik ud i et fra etage til etage. Herfra stammer mine første erindring og det er 5. Maj 1891, da blev jeg sendt ud på gangen for at se efter storken, jeg så den ikke, men den havde været der med en lille bror, derfor ved jeg datoen. Tillige var der i sovekammeret en lille lav kakkelovn og rullegardinet med en papegøje. I stuen mod strædet kunne man se ned i fængselsgården, der husker jeg min mor engang sige: Der går Phillipsen, en morder, som havde dræbt et pengepostbud, puttet liget i en tønde og sendt den til Amerika.

Jeg er som barn kommet i "Holger Danske, Blodkoppen" og i nogle af de mange bordeller hvis damer var rare at gå i byen for - de måtte jo ikke selv og altid rare ved os børn. En del af de mange og ofte i bøger og tegninger gengivet originaler kan jeg huske.

Det min mor særlig advarede mig for var slagterne de kørte altid så hurtigt og så bryggerøgnene de var så tunge. Jeg var særlig gode venner med Stærke Petersen, typen på en rigtig god københavner betjent, han ordnede hvis helst det hele på stedet, børnen, men forbrydernes skræk, havde N. P. Petersen først fået fat på sådan en bølge var han som en lus mellem to negle.

Det må være i året 1892-93 vi flyttede til Lars Bjørnsst. nr 21 på kvisten, en nyere bygning, den ligger der endnu, der var kakkelovn var vi kunne fyre med cinders og så var der gas. Det jeg bedst husker derfra er en legeskammerat Laurits vi legede på gangen øverst oppe og så faldt han ud over gelænderet og ned i stuen, jeg råbte på min mor som straks løb ned og bar ham over til hans mor i baghuset, gasarmene i trappeskakten havde reddet hans ^{liv}, der kom hverken ambulance eller læge, han slap med et hul i hovedet og så en klud omkring.

Den 7. oktober 1888 blev jeg født i Studiestræde i baghuset til en gammel ejendom på den grund, som nu optages af Grundvigs Hus, så jeg er københavner med K. Der må mine forældre så være flyttet til Hestemøllestræde nr. 6 - også en gammel ejendom, som jeg tænker opført ca. 1760-70.

Der var kun én opgang, og trapperne gik ud i et fra etage til etage. Herfra stammer min første erindring, og det er 5. maj 1891, da blev jeg sendt ud på gangen for at se efter storken. Jeg så den ikke, men den havde været der med en lillebror, derfor ved jeg datoen. Tillige var der i sovekammeret en lille, lav kakkelovn, og rullegardinet var med en papegøje. I stuen mod strædet kunne man se ned i fængselsgården. Der husker jeg min mor engang sagde: "Der går Phillipsen".

Det var en morder, som havde dræbt et pengepostbud, puttet liget i en tønde og sendt den til

Amerika.

(1)

Jeg er som barn kommet i "Holger Danske" og "Blodkoppen" (værtshuse) og i nogle af de mange bordeller, hvis damer var rare at gå i byen for - de måtte jo ikke selv, og de var altid rare ved os børn. En del af de mange originaler, der ofte er blevet gengivet i bøger og tegninger, kan jeg huske.

Det, min mor særligt advarede mig imod, var slagterne, for de kørte altid så hurtigt, og så var der bryggervognene, som var så tunge. Jeg var særlig gode venner med Stærke Petersen, som var typen på en rigtig god Københavnerbetjent. Han ordnede vist helst det hele på stedet, var børneven, men forbrydernes skræk. Havde N.P. Petersen først fået fat på sådan en bølge, var denne som en lus mellem to negle.

Det må have været i året 1892/93, at vi flyttede til Larsbjørnsstræde nr. 21 på kvisten, en nyere bygning, der ligger der endnu. Der var kakkelovn, hvor vi kunne fyre med cinders, og så var der gas. Det, jeg bedst husker derfra, er en legeskammerat - Laurits. Vi legede på gangen øverst oppe, og så faldt han ud over gelænderet og ned i stueetagen. Jeg råbte på min mor, som straks løb ned og bar ham over til hans mor i baghuset. Gasarmene i trappeskakten havde reddet hans liv. Der kom hverken ambulance eller læge. Han slap med et hul i hovedet, og fik så en klud omkring.

(2)

I året 1894 flyttede vi til Lars Bjørnst. nr. 12 i stuen en gammel ejendom, der var 3 stuer, men om der

var vindue i det ene tror jeg ikke, men den ene stue blev så den fine stue med tæppe på gulvet mahognimøbler, bronce ur, gammelt egetræs chatol m.m. en stor del har jeg endnu.

Mange begik selvmord den gang og engang tog min far mig med ud på 6te afdeling på Kommune h.s. han havde skudt sig i hoved, lå på en stor fællestue, døde også nogle dage efter, det var uhyggeligt. Der var en ting til vi skulle passe på den gang: Blodforgiftning (stivkrampe) mange døde el. mistede arme og ben. Andre sygdomme som vi allerede som børn havde skræk for var Difteri, hujebetændelse for ikke at tale om Tuberkulosen som vi så dræbte i tusindvis af unge. Jo, man kan se hvor langt lægevidenskaben er kommet nu, når jeg tænker tilbage fra min barndom.

Så kom ulykken for min far, søskende og mig selv den 20. juni døde min mor i barselseng efter en lille dreng var kommet til verden. Min far brød fuldstændig sammen, min farmor blev hos os, hun var enke, ca. 60 år, kom lige fra landet, gjorde sit bedste, men kunne slet ikke finde sig til rette i byen.

Så kom der et vendepunkt

igen som jeg aldrig glemmer, jeg ville jo gerne tjene penge og en ældre dreng fortalte at ude på Amager fællede der var igler og dem kunne man sælge på apoteket, efter skolen gik jeg derud fik en del fyldt på en flaske, gik ind på Gammel Torvs Apotek og blev afvist, det var såkaldte hesteigler. Udr havde jeg jo ikke på, klokken var bleven 15 $\frac{1}{2}$ og sikken dragt klov jeg fik af min far, det var mishandling, et piskeskæft knækkede han på mig, i dag var han bleven sat fast. Jeg var gået på fælleden for at tjene lidt, og så den straf. Jeg blev hård og trodsig, ^{hørte at lyve} havde ~~eng~~ ^{altså} aldrig at være ærlig, tænkte på hævn. Derfor har jeg aldrig skidt ^{men jeg har aldrig} ~~man~~ ^{egne} ~~form~~ ^{eller} gjort et dyr fortræd, jeg har hjulpet en rotte der var ved at drukne og lod den løbe, men kunne jeg finde en død rotte, ~~mindst~~ ^{altså} så var den fin, bare bære den ved halen og så på brandstationen hugge halen af, så fik man 10 øre.

I året 1894 flyttede vi til Larsbjørnsstræde nr. 12 i stuen – en gammel ejendom. Der var 3 stuer, men om der var vindue i den ene, tror jeg ikke, men den ene stue blev så den fine stue med tæppe på gulvet, mahognimøbler, bronzeur, gammelt egetræschatol m.m. En stor del har jeg endnu.

(3)

Mange begik selvmord den gang, og en gang tog min far mig med ud på 6. afdeling på Kommunehospitalet. Han havde skudt sig i hovedet, lå på en stor fællestue, døde også nogle dage efter, det var uhyggeligt. Der var en ting til, som vi skulle passe på den gang: Blodforgiftning (stivkrampe). Mange døde eller mistede arme og ben. Andre sygdomme, som vi allerede som børn havde skræk for, var Difteri og Lungebetændelse for ikke at tale om Tuberkulose, som vi så dræbte i tusindvis af unge. Jo, man kan se, hvor langt lægevidenskaben er kommet nu, når jeg tænker tilbage på min barndom.

(4)

Så kom ulykken for min far, mine søskende og mig selv. For den 20. juni døde min mor i barselsseng efter at en lille dreng var kommet til verden. Min far brød fuldstændig sammen. Min farmor blev hos os. Hun var enke og ca. 60 år, kom lige fra landet, gjorde sit bedste, men kunne slet ikke finde sig til rette i byen.

(6)

Så kom der et vendepunkt igen, som jeg aldrig glemmer. Jeg ville jo gerne tjene penge, og en ældre dreng fortalte, at ude på Amager Fællede, var der igler, og dem kunne man sælge på apoteket. Efter skolen gik jeg derud, fik en del fyldt på en flaske, gik ind på Gammel Torvs Apotek og blev afvist, for det var såkaldte hesteigler. Udr havde jeg jo ikke på, klokken var blevet 15 $\frac{1}{2}$, og sikken en dragt kløv jeg fik af min far. Det var mishandling, for han knækkede et piskeskæft på mig. I dag var han blevet sat fast. Jeg var gået på fælleden for at tjene lidt, og så den straf. Jeg blev hård og trodsig, lærte at lyve, tænkte på hævn, men jeg har aldrig gjort et dyr fortræd. Jeg har hjulpet en rotte, der var ved at drukne og lod den løbe, men kunne jeg finde en død rotte, så var den fin, bare bære den ved halen og så på brandstationen hugge halen af, så fik man 10 øre.

(7-8)

Efter ferien 1901 har jeg en rigtig oplevelse, jeg fik skarlagensfeber, straks var det kedeligt, 6 ugers isolering, men sådan rigtig tid for mig, i sengen ved siden af mig lå en dreng med lungebetændelse, høj feber, min næde var kun op på 38,3. Hans mad kunne jeg stå op og spise og en halv flaske vin som han også har fået drakt jeg og så var der en sygeplejerske som jeg kom til at holde så meget af, jeg ønskede min far ville gifte sig med sådan en, jeg havde jo ikke fået et kærligt ord i flere år, resultatet blev at jeg tog 13 pund på (vistnok rekord) og da jeg skulle hjem simulerede jeg syg, men den gik ikke.

Jeg nåede hen på foråret 1902 og min far som ellers kun gik til Gudstjeneste og på Vester Kirkegård begyndte at pusse sig op og gå en tur om aftenen, jeg har aldrig set ham beruset, og det endte heldigvis med at han en dag præsenterede vores nye mor. Min far havde sparet en pæn lille formue sammen og min nye mor begyndte på sin svære opgave, vi fik nyt tøj, møblerne gjort i, hun var kokkepige så maden blev fin fin, jeg må sige at over for mig var hun god.

Til ferien kom jeg til mine nye bedsteforældre og det var min første ferie, hvor har jeg det godt! Jeg havde lyst til at skrive en hel bog om den forandring der skete for mig.

Efter ferien

1901 havde jeg en rigtig oplevelse. Jeg fik skarlagensfeber, og først var det kedeligt. 6 ugers isolation - men sådan rigtig tid for mig. I sengen ved siden af mig lå en dreng med lungebetændelse og høj feber (min næde vist kun op på 38,3). Hans mad kunne jeg stå op og spise, og en halv flaske vin, som han også havde fået, drak jeg. Og så var der en sygeplejerske, som jeg kom til at holde så meget af, at jeg ønskede min far ville gifte sig med hende - jeg havde jo ikke hørt et kærligt ord i flere år. Resultatet blev, at jeg tog 13 pund på (vist nok rekord), og da jeg skulle hjem, simulerede jeg syg, men den gik ikke.

(9)

Jeg nåede hen på foråret 1902, og min far, som ellers kun gik til Gudstjeneste og på Vestre Kirkegård, begyndte at pudse sig op og gå en tur om aftenen. Jeg har aldrig set ham beruset, og det endte heldigvis med, at han en dag præsenterede vores nye mor. Min far havde sparet en pæn lille formue sammen, og min nye mor begyndte på sin svære opgave. Vi fik nyt tøj, møblerne blev gjort i stand. Hun var kokkepige, så maden blev fin fin; jeg må sige, at over for mig var hun god.

Til ferien kom jeg til mine nye bedsteforældre, og det var min første ferie. Hvor havde jeg det godt! Jeg havde lyst til at skrive en hel bog om den forandring, der skete for mig.

(10)